

H. DENZINGER, P. HÜNERMANN, *Zbirka sažetaka vjerovanja, definicija i izjava o vjeri i čudoređu*, Karitativni fond UPT, Đakovo, 2002, str. LX + 1330. (orig. *Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, Herder, Freiburg im Breisgau, 1991³⁷.)

U malenom Đakovu, u sjeni Strossmayerove katedrale, započet je prije četiri godine i završen 2002. velik znanstveni projekt povijesno-filozofsko-teološke naravi: prijevod i izdavanje kapitalnog djela »Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum« na hrvatski jezik, pod naslovom »Zbirka sažetaka vjerovanja, definicija i izjava o vjeri i čudoređu«. No, za to veliko djelo valja u prvom redu zahvaliti Nijemcu Heinrichu Denzingeru (1819.-1883.). Nakon studija filologije, matematike, filozofije i teologije u Würzburgu i Rimu i trogodišnje dušobrižničke službe postaje profesor u Würzburgu. Dao se marljivo i znalački na zamašan istraživački rad u odnosu na sažetke vjerovanja i definicije u odnosu na vjeru i čudoređe proizašlih iz naučavanja općih crkvenih sabora (bilo ih je 19 do njegova istraživanja) i papâ. To je povijesno razdoblje više od osamnaest stoljeća. Njegov je istraživački rad okrunjen uspjehom i po prvi put je objavljen 1854. god. pod naslovom »Enchiridion symbolorum et definitionum quae de rebus fidei et morum a conciliis oecumenicis et summis pontificibus emanaverunt«.

To je bio velik događaj, posebno za visoka crkvena učilišta, ali i sva druga učilišta humanističkog usmjerenja u svijetu. U svojoj recenziji spomenutog djela Hitzfelder primjećuje u »Tübingen Theologishen Quartalschrift«: ...»sastavljaču se ne može uskratiti laskavo priznanje, da je na vrlo zadivljujući način ispunio svoje obećanje da će, po mogućnosti, dati što potpuniji pregled crkvenog učenja s posebnim obzirom na suvremene potrebe« (DH,XLI). To djelo je silno vrednovano, što se vidi i po tome što u 18 mjeseci doživljava još dva izdanja. Peto je izdanje bilo 1874.god. To je ujedno zadnje izdanje koje je uređivao sam Denzinger.

Sljedeća izdanja uređuju drugi urednici, među kojima je najpoznatiji isusovac Adolf Schönmetzer. Zato se zbirka sve do 36. izdanja naznačivala skraćenicom DS. Nakon 36. izdanja zbirke, prihvatio se opsežnog posla Peter Hünermann, profesor teologije u Tübingenu, da u suradnji s »Herderom« i skupinom vrsnih znanstvenika pripravi novo, tj. 36. izdanje »Denzingera«. Trebalo je ovo prijašnje revidirati i dodati doktrinarne dokumente Crkve sve do 1988. godine. Na temelju desetogodišnjeg mukotrpnog rada izašlo je 1991. god. 37. izdanje »Denzingera«, ali sad dvojezično: latinski i njemački. Po prvi puta se ta velebna zbirka našla na jednom suvremenom živom jeziku. Bilo je to silno potrebno jer se mnogi studenti pa i znanstvenici, teško mogu služiti klasičnim jezicima. Dakako, najviše za to treba zahvaliti P. Hünermanu i »Herderu«. Stoga se otada ta zbirka navodi *skraćenicom* DH. Pritom valja još napomenuti da je novi urednik zbirke ne samo mnoge stvari revidirao prema povijesnim dokumentima i Zbirku proširio

najnovijim dokumentima, nego je cijelo djelo uvelike obogatio opsežnim, preglednim i sustavnim kazalom, kazalom dokumenata te kazalom osoba i stvari. Ta kazala pomažu istraživaču da brzo pronađe i prouči određenu građu zbirke u kojem god razdoblju crkvene povijesti.

Ubrzo su tako priređenu Zbirku (37. izdanje) izdali dvojezično Talijani, Francuzi i Englezi. Priredili su tako velik i radostan događaj svima koji su sad mogli na svom jeziku istraživati bogatu teološko – filozofsku baštinu Crkve tijekom dvadeset stoljeća. Stoga je bilo poželjno – iako smo malobrojni narod – da se to kapitalno djelo unutar Crkve nađe i na hrvatskom jeziku. O tom je razmišljao i snivao dr. Ivan Zirdum, predavač na Teologiji u Đakovu. Poslao je dopis na stotinjak kolega i stručnjaka širom domovine. Mnogi su pohvalili tu inicijativu, ali su sa sumnjom gledali na ostvarenje opsežnog posla, hrvatskog prijevoda i izdanja. Napominjali su da je to nemoguće bez zamašnog skupnog rada. No, trojica profesora su si to uzela kao izazov i krenula na posao, polako ali ustrajno. Tako je nakon mukotrpnog rada (nešto više od tri godine) ugledao svjetlo dana »Denzinger« i na hrvatskom jeziku, i to u Strossmayerovu građu Đakovu. Iz malenog Đakova hitio je Strossmayer u Zagreb da njega i svoj narod obogati kulturom svoga duha pa nije posve neobično da iz istog mjesta, iz sjene Strossmayerove katedrale, krene u Zagreb, i svugdje gdje žive Hrvati, Zbirka koja u sebi sadrži duhovna nastojanja i prožimanja Crkve tijekom dvadeset stoljeća. Upravo taj crkveni duh koji prožima Zbirku upečatljiv je trag na svekolikoj hrvatskoj kulturi. Ona je jednostavno neodvojiva i nezamisliva bez tog duhovnog hoda i rasta Crkve. Stoga je hrvatski prijevod Zbirke silno značajan ne samo za teologe, etičare i povjesničare, nego za sve one koji žele pronicati hrvatsku znanstveno – kulturnu baštinu tijekom trinaest stoljeća hrvatskoga bića.

Opravdano se nameće pitanje: Zašto i u nas nije dvojezično izdanje? Prvi je razlog u znatnom poskupljenju. To bi trebao biti upravo biblijski papir, osim toga, slova bi morala biti znatno sitnija, a time i preglednost slabija. Nadalje, mnogi studenti ionako se ne bi služili izvornim jezikom, a time i znanstvenici koji dobro poznaju klasične jezike lako mogu pri ruci imati njemačko ili koje drugo dvojezično izdanje te tako upotpuniti svoje istraživanje. Priređivačima i izdavačima bila je velika želja da djelo svojom cijenom bude pristupačno i svakom studentu, jer što vrijedi izdavati nešto što bi zbog skupoće ostalo nepristupačno onima koji ga najviše trebaju. Uostalom, Zbirka je snimljena na CD i drugo izdanje (bude li neophodno) može se lako, uz pomoć suvremenih tehničkih pomagala, urediti i dvojezično. Pritom se mogu otkloniti eventualni nedostaci prijevoda i slogovne pogreške.

Ova Zbirka je općenito prihvaćena sa simpatijama, posebno u crkvenim krugovima u kojima se i prije poznavalo »Denzingera«, ali na latinskom. Nije čudo da je na prošlogodišnjem svećeničkom tečaju na Šalati u Zagrebu bila najzapaženije izdanje. Poneki su tu zamašnu knjigu uzimali u ruke i gledali u njoj

svojevrsno »čudo« u našoj prevoditeljskoj i istraživačkoj djelatnosti. Zaključimo ovu recenziju: projekt iniciran od prof. Ivana Zirdima i svesrdno podupiran od dvojice njegovih kolega, profesora Ljudevita Plačka i Franje Gruića, ostvario je velik događaj ne samo za crkveno - povijesno i teološko područje u nas, nego je i značajan kulturološko – znanstveni događaj u Hrvata, koji neće ostati bez utjecaja na duhovnu izgradnju i svekoliki pozitivni napredak hrvatskog naroda.

Bonaventura Duda

RENÉ GIRARD, *Vedo Satana cadere come la folgore*, Adelphi Edizioni, Milano, 2001, 250 str. (orig. *Je vois Satan tomber comme l'éclair*, Editions Grasset, Paris, 1999.)

Oskudna vremena u kojima živimo ne pogađaju samo postmodernoga čovjeka, nego također i sve kršćane. To se posebno očituje u suvremenoj teologiji koja je, čini se, izgubila onaj sjaj koji je imala prije i neposredno poslije zadnjega Koncila. To se isto stanje može primijetiti u svim teološkim granama, a na osobit način u fundamentalnoj teologiji. Nekada je, kao »apologetika«, fundamentalna teologija blistala, nastojeći na pravi način predstaviti i »obraniti« vjerodostojnost kršćanske objave. Danas je situacija potpuno drugačija. Rijetko se može naići na zanimljivu knjigu iz fundamentalne teologije. Uglavnom su to pomalo naporni i vrlo često dosadni sažeci sažetaka već poznatih teoloških teza. Zato je pravo osvježanje i ugodno iznenađenje da apologetika ne dolazi iz teoloških krugova, nego od poznatoga francuskog teoretičara književnosti Renéa Girarda.

Girard je postao poznat javnosti svojom knjigom »Nasilje i sveto« (1972. g.), u kojoj je predstavio svoja glavna tumačenja nasilja i njegova odnosa prema svetomu i religijama. U svim ostalim knjigama Girard uglavnom nastavlja i produbljuje svoje osnovne teze. U svojoj najnovijoj knjizi »Vidim Sotonu kako pada poput munje« Girard sažima još jedanput sve svoje dosadašnje teze. Ono što je novo u ovoj knjizi jest izričita i vrlo snažna apologija kršćanstva, koju on stavlja kao prvu zadaću knjige (22). Odmah na početku autor ističe da knjiga ne želi biti teološka, tj. da ona ne kani biti apologija kršćanstva u strogo teološkome smislu, nego »antropološka obrana« kršćanstva. Drugim riječima, u knjizi se ne želi dokazivati Božja egzistencija ili govoriti izričito o Kristovu božanstvu i njegovoj objavi, nego se namjerava ukazati na nenadmašivost i snagu kršćanske antropologije naspram svih ostalih antropologija, posebice naspram arhaičnih mitova. Girard se ne ustručava nazvati sve mitove potpuno lažnima (155), a izjavljuje da su i humanizam i humanitarizam plodovi kršćanstva (214). Svoje teze temelji na drugačijem poimanju i rješavanju nasilja.